

Aprilli 4. pühapäev
Liturgiline värv – punane

NII SÜNDIS KOGUDUS MIS JUHTUS ESIMESEL NELIPÜHAL?

EELTEADMISI TEKSTI KOHTA Ap 2.

Johannese evangeeliumi järgi Jeesus lubas oma jumalagajatukõnes jüngritele, et Ta ei jäta neid üksi, vaid saadab neile aitaja, Püha Vaimu (Jh 14: 16–18 ja 25–26; 16: 13).

Seitse nädalat peale Jeesuse surma ja ülestõusmist peeti Jeruusalemmas juutide suurt püha. See oli kümne käsu andmise püha. Nendeks pühadeks oli kokku tulnud palju rahvast nii kodumaalt kui ka teistes maades elavaid juute.

Jeesuse jüngrid olid jäänud Jeruusalemma. Nad veetsid aega palvetades ja palju koos olles. Jeesus oli käskinud neid Jeruusalemma jääda, kuni neid "täidetakse väga kõrgest". (Ap 1: 4 ja 8). Alles pärast seda oleksid nad võimelised tunnistama sõnumit ülestõusnud Jeesusest nii Jeruusalemmas kui ka ümbritsevates maades. Jüngrid vajasid selleks ülesandeks küpsemisaega. Jeesuse surma järel olid nad kartlikud ja pettunud. Ülestõusnuna ilmus Jeesus jüngritele mitmel korral ja kinnitas nende usku, sest nad küsisid, kas sellega kõik lõpebki.

Sageli olid jüngrid mõistnud Jeesuse sõnu valesti või üldse mitte mõistnud. Neil oli tarvis oma teadmisi süvendada Vana Testamendi tundmises ning selle põhjal mõtiskleda uuesti Jeesuse kõnede üle, mõistmaks, mida need õieti tähendasid. Jeesuse kõnedes oli palju tähendamissõnu, mida jüngrid alati ei suutnud lahti mõtestada. Nüüd oli aeg täis saanud. Juutide suure püha hommikul olid jüngrid ühes paigas koos. Nad said kinnitatud sellest, et neile anti Jeesuse poolt tõotatud vägi. Esimene nelipüha oli ainulaadne sündmus, mis sellisena enam ei kordu. Esimene nelipüha oli kristliku koguduse sündimise päev. Sellel päeval astus Kristuse kogudus avalikkuse ette ja alustas tegevust. Kuigi

ülestõusnud Kristus oli oma laialipillatud jüngrid jälle kokku kogunud, ei teadnud maailm sellest "kogudusest" enne kui ühenduses nelipüha sündmustega. Siis tõusis Peetrus Jeruusalemma templi treppidele, et kõnelda mitmetuhandelisele rahvusvahelisele piduliste hulgale (Ap 2: 14–36). Apostlite tegude kirjutaja kirjeldab esimese koguduse kogemusi piltlikult (Ap 2: 2 tuulepuhang ja tuli). Jüngritele hakkas avanema "tundmatu tõelisus". Nad mõistsid, mida Jeesus oli mõelnud sõnadega "Tuul puhub kuhu tahab ja sa kuuled tema häält, kuid sa ei tea, kust ta tuleb ja kuhu läheb: nii on igaüks, kes on Vaimust sündinud." (Jh 3: 8) Piltlikult tähendab tuli Uues Testamendis "elavat usku".

Luukas rõhutab esimese nelipüha kogemustest seda, et Püha Vaim valati terve koguduse peale (vt. Ap 2: 3–4). Ja tuulepuhang täitis kogu selle koja. Algusest peale ei ole Kristuse koguduses olnud kahesuguseid usklikke: ühed, kes on saanud Püha Vaimu ja teised, kes ei ole seda saanud. Kõik koguduse liikmed olid ja on osa saanud Pühast Vaimust.

Esimese nelipüha sündmuste puhul pööravad mõned tähelepanu asjaoludele, mis ei ole määrava tähtsusega, nagu keeltega rääkimine. See ei olnud siiski nelipüha kõige tähtsam kõne. Tähtsaim kõne oli see, mille Peetrus pidas, mille sõnumit eri maadest ja eri keelealadelt tulnud inimesed mõistsid. See oli kõne, mis neid sügavalt puudutas ja sundis küsima: "Mis me peame tegema?" Peetruse jutlus oli selge ja peetud tema oma emakeeles.

Kogudus, millega nelipühäl ühineti, eksisteeris varem varjatud, silmapaistmatu ühendusena. Sellesse kogudusse liituti algusest peale ristimise kaudu (vt. Ap 2: 41). Esimesel nelipühäl hakkasid toimima Jeesuse sõnad: "Minge ja tehke jüngriks kõik rahvad, ristides neid Isa ja Poja ja Püha Vaimu nimel ja õpetades neid pidama kõike, mis mina teile olen käskinud. Ja vaata, mina olen iga päev teie juures kuni maailma ajastu otsani." (Mt 28: 20).

JÄRELDUSI

Johannese evangeeliumi järgi oli Püha Vaim Jeesuse ajal ainult Temal (vt. Jh 1: 32 ja 7: 39). Oma eluajal oli Jeesus jüngrite aitaja. Nüüd vajasisid jüngrid uut aitajat – Püha Vaimu, kes kirkastaks neile Jeesust (Jh 15: 26 ja 16: 14).

Esimese nelipüha sündmused räägivad meile, et ülestõusnud Kristus ei jätnud omasid maha, vaid sai neile veelgi lähedasemaks. Ta ei olnud enam aja ega kohaga seotud. Ta on meie igaühe lähedal.

Esimese nelipüha sündmused olid ainulaadsed. Keeltega rääkimine ei ole Jeesuse jüngriks olemise tunnusmärk. Nelipüha sündmused ei kordu enam.

Esimese koguduse kolm peamist tundemärki olid: ristimine, usk ülestõusnud Kristusesse ja armulaud – "üheskoos leivamurdmine".

Luukas räägib, et "nad võtsid toidust rõõmuga" (Ap 2: 46).

Püha Vaim on Jumalast, mis alaliselt tegutseb koguduses Sõna ja sakramentide kaudu, äratades ja säilitades usku, lootust ja armastust.

Kaisa Lindgren

PRAKTILINE OSA

Eesmärk: Lapsed kuulevad, et üheskoos olemine, rõõm ja armastus isekeskis on ikka kuulunud koguduse ellu. Lapsed kogevad midagi sellist laulude vahendusel.

TEGEVUS

Tehakse väljalõigatud ajalehepiltidest ühine tahvel, millel on mitmesuguseid eri vanuses inimesi. Tahvlit kasutatakse jutustuse ajal näitliku vahendina, et saada Jeruusalemma kogunenud rahvusvahelisest inimhulgast ettekujutust.

Teine tahvel koostatakse ristimist, jumalateenistust ja armulauda kujutavatest piltidest. Seda kasutatakse jutustuse lõpuosas.

VAIKSEKSJÄÄMINE

Võimaluse korral on altari punane altariilina, vähemalt midagi punast – lilled või küünlad. Räägitakse sellest, et punane on nelipüha värv. See väljendab Jumala armastust.

Altari ääres lauldakse laulu: "Püha Vaim, puuduta mindki."

TEEMA ALUSTUSEKS

Kooliealistele

Väikestele räägitakse nelipühasündmusest ilma selle osata.

Nelipüha kreekakeelne vaste on *pentekoste*, mis tähendab *viiskümmend*, sest Ülestõusmispühadest nelipühani on viiskümmend päeva. Eestis on varem seda püha peetud neli päeva, millest ka pühade nimi on tulnud. Vanal ajal süüdati Soomes sel puhul lõkketulesid, mille ümber lauldi ja mängiti ringmänge, ning seda on peetud jüngrite Õlimäele mineku võrdpildiks taevaminemispäeval.

Mõned nelipühasümbolid on kasutusel kirikukunstis. Vanades kirikutes võib näha sibulakujulisi torne. Need sümboliseerivad tuleleeki, Püha Vaimu sümbolit, mitte sibulat, nagu mõnikord arvatakse.

PÄEVA SÕNUM

Väikestele

Nelipühajutustust on võrdlemisi raske päris väikestele selgeks teha. Sünnipäev tordi ja küünaldega on aga igale lapsele tuntud asi. Kuna nelipüha on koguduse sünnipäev, siis alustatakse selle põhimõttega. Kui ei ole võimalik teha üheskoos küünaldega kaunistatud torti ja pidada tõelist sünnipäevapidu, kasutatakse liivakaussi, kuhu on pistetud vaha-küünlad – näiteks üks saja aasta kohta, niisiis kakskümmend küünalt.

Koguduse sünnipäevast võib jutustada nõnda:

Kui Jeesus oli läinud Jumala juurde, tundsid Ta sõbrad igatsust Tema järele. Neile tundus, et nad ei oska inimestele niimoodi Jumalast rääkida, nagu Jeesus oli osanud. Nad ei osanud ka niimoodi Jeesusest rääkida, nagu oleksid tahtnud. Inimesed ei mõistnud neid. Tundus nii, nagu räägiksid nad erinevaid keeli. See tegi nad kurvaks.

Ühel päeval olid Jeesuse sõbrad koos. Nad rääkisid Jeesusest ja tuletasid meelde, mida Ta oli nende juures viibides teinud. Ta oli alati osanud neid trööstida, kui nad kurvad olid. Kui nad niimoodi omavahel rääkisid, juhtus midagi imelist. Jumal ilmutas, et nad ei olegi üksi. Nendesse tuli suur rõõm, nad tundsid soojust ja Jeesuse lähedalolu. Nende südamed muutusid julgeks. Tundus nagu oleks neis süttinud väike leek, mis neid soojendas. Kui me oleksime võinud seda näha, oleks see kindlasti paistnud nii nagu need küünlad! ”Jeesus on kindlasti siin meie keskel, kuigi me Teda ei näe,” rääkisid sõbrad.

Kui nad siis läksid teistele inimestele jutustama Jeesusest, olid nad palju julgemad ja jõulisemad kui varem. Ja kui nad kõnelesid, jäid inimesed kuulama. Ja mis veel parem: inimesed said sellest aru, mis nad rääkisid. ”Kuidas meiegi võiksime Jeesuse sõpradeks saada?” küsisid nad.

Neid inimesi oli palju, mitu tuhat. Nendest sai esimene kogudus. Nad hakkasid teisi inimesi aitama. Nad läksid kirikusse üheskoos palvetama ja tundsid end ühise suure perena. Neil oli hea olla. Kõik inimesed pidasid nendest lugu, sest tundus, nagu oleks neist kiiranud rõõmu ka teistele.

Selline oli see päev, mil kogudus sündis. Seda päeva kutsutakse nelipühaks. Esimesest nelipühast on juba palju aega möödas, peaaegu kaks tuhat aastat. Kuid veel nüüdki kogunevad Jeesuse sõbrad kirikusse üheskoos palvetama.

Maisa Savolainen

KOOLIEALISTELE

Kui Jeesus oli läinud taevasse, jäid jüngrid Tema järele igatsema. Esimesel nelipühal olid nad kõik koos. Jeesus oli tõotanud, et Ta neid üksi ei jäta, vaid Püha Vaim, Jumala Vaim tuleb nende juurde. Siiski olid nad

kartlikud ja pettunud, sest Jeesus oli ju neid üksi jätnud. Nad ei julgenud inimestele Jeesusest rääkida.

Nüüd olid nad koos. Jumal oli seal nendega. Jumala armastust ja lähedust kirjeldatakse Piiblis tuleleekidena. (Loetakse Ap 2: 3). Jüngrid muutusid nüüd julgeks. Nad läksid välja ja kõnelesid tuhandetele inimestele, kes olid pühiks Jeruusalemma tulnud. Nad kõnelesid Jumala armastusest ja Tema suurtest tegudest. Kuulajad olid selle üle imestunud.

Siis astus esile Peetrus. Suure väega kõneles ta Jeesusest, kes löödi risti, kuid kelle Jumal surnuist üles äratas. See Jeesus on Jumala Poeg, kes elas ja tegutses inimeste keskel.

See kõne oli Palestiinast ja selle ümberkaudseist maadest kohale saabunud inimestele midagi täiesti uut: ristilöödud Jeesus oli Jumala Poeg. Nad hakkasid küsima: "Mehed, vennad, mis me peame tegema?" Peetrus käskis neil pöörduda ära kõigest pahast, mis neid seob.

Esimesel nelipühäl süütas Jumala armastus usu tuhandetes inimestes. Kuigi eri maadest tulnud inimesed rääkisid erinevaid keeli, siiski mõistsid nad üksteist. Kõiki ühendav Vaim, Jumala armastus, tekitas omavahelise mõistmise.

Sellel esimesel nelipühäl sündis esimene kogudus. Ülestõusnud Jeesus oli nendega oma Vaimu kaudu. Neil oli hea üheskoos olla.

Iga päev liitus selle kogudusega uusi liikmeid. Selle märgiks oli ristimine, mis ka praegu on kogudusega ühinemise märgiks. Sellel ajal ristiti palju täiskasvanuid, aga ka lapsi ja terveid perekondi. Vähehaaval hakati ristima kõiki väikesi lapsi, et nad võimalikult varakult saaksid koguduse osadusse. Nüüdki võib ristida igasuguses vanuses inimesi, ka täiskasvanuid, keda varem ei ole ristitud.

TEGEVUS

Valmistatakse õitsev rõõmu ja armastuse puu ning viiakse see pühapäevakooli tervitusena ühisele jumalateenistusele. Puu ning selle õied valmistatakse rebitud ja kortsutatud siidpaberist. Puu tegemist võib jätkata järgmine kord.

LÕPETAMINE

LAUL JA ÕNNISTUSSÕNAD